

Beszámoló az MTA Táncstudományi Munkabizottsága 2016. évi működéséről

I. A munkabizottság összetételének alakulása

A munkabizottság 2016. január 1-jén 20 rendes tagból állt. Elnök: Andrásfalvy Bertalan DSc, alelnök: Felföldi László PhD, titkár: Bolvári-Takács Gábor PhD, tagok: Barna Gábor DSc, Beke László CSc, Fodor Antal DLA, Fodorné Molnár Márta PhD, Fügedi János PhD, Kavecsánszki Máté PhD, Kővágó Sarolta CSc, Lázár Katalin PhD, Lőrinc Katalin DLA, Mizerák Katalin PhD, Németh András DSc, Ratkó Lujza CSc, Sándor Ildikó PhD, Sirató Ildikó PhD, Tóvay Nagy Péter PhD, Varga Sándor PhD, Vitányi Iván DSc.

A testület állandó meghívott tagjai 2016. január 1-jén: Angelus Iván PhD, Balatoni Katalin, Bernáth László PhD, Bólya Anna Mária PhD, Dóka Krisztina PhD, Fenyves Márk, Forgács D. Péter PhD, Gaál Marianna, Gál Eszter, Gelenczey-Mihály Alirán PhD, Halász Tamás, Karácsony Zoltán, Kazinczy Eszter, Kovács Gábor PhD, Kovács Henrik, Kővágó Zsuzsa, Lévai Péter, Macher Szilárd DLA, Major Rita, Mihályi Gábor, Ónodi Béla, Simon Krisztián PhD, Szakály György, Széll Rita PhD, Szűdy Eszter, Török Jolán, Várszegi Tibor PhD, Vincze Gabriella PhD, Zsámboki Marcell.

Az év során felkért további állandó meghívottak: Detre Katalin, Kovács Dóra, Szőnyi Vivien.

II. A munkabizottság ülései

1. ülés: 2016. május 25. Néprajzi Múzeum, Budapest

A résztvevőket a Néprajzi Múzeum részéről Kemecsi Lajos főigazgató köszöntötte, úgy is, mint az MTA Néprajz Tudományi Bizottságának titkára. Előadásában bemutatta a Néprajzi Múzeum jelenlegi helyzetét és a Városligetbe tervezett új épület látványtervét. A beruházás a múzeum számára minden eddiginél kedvezőbb módon teszi lehetővé a gyűjtemény bemutatását, egyúttal a szakmai koncepció újragondolását is szükségessé teszi.

Ezt követően a múzeum munkatársai, Granasztói Péter, Pálóczi Krisztina, Csorba Judit, Földi Rozália adtak tájékoztatást az intézményi gyűjtemények általuk gondozott egységeiről.

Bólya Anna Mária, Simon Krisztián és Vincze Gabriella ismertették a közelmúltban megvédett doktori értekezéseik főbb megállapításait.

2. ülés: 2016. november 15. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest

Szakály György rektor tájékoztatást adott a Magyar Táncművészeti Főiskola működését érintő aktuális kérdésekről. Első helyen az egyetemmé válást említette. Az Országgyűlés döntése nyomán 2017. február 1-től az intézmény Magyar Táncművészeti Egyetem néven működik tovább. Ezt követően bemutatta főiskola Amerikai úti épületének átépítési terveit. Az állami beruházás keretében megvalósuló építkezés eredményeként a főiskola Koreográfus- és Táncpedagógus-képző

Intézete várhatóan 2018. január 1-től az új épületben működik majd, ezzel a jelenlegi Campus valamennyi képzésnek helyet tud biztosítani. Az évek óta leromlott állapotú Kazinczy utcai ingatlanból a főiskola kiköltözik. Sikerült előre lépni a képzési kínálat vidéki helyszíneken történő bővítésében is. 2016 szeptembere óta ismét működik a nyíregyházi képzési hely, tervezzük a pécsi együttműködés megvalósítását is.

Dóka Krisztina kiselőadásban emlékezett meg Gönyey Sándor néptánckutatóról, születésének 130. évfordulóján.

A jelenlevők eszmét cseréltek a Magyar Táncstudományi Társaság újjáalakításának lehetőségéről.

Az ülésen sor került az év során megjelent tudományos művek bemutatására.

III. A munkabizottság további tudományos programjai és sajtómegjelenései

1. A munkabizottság több tagja részt vett, illetve előadott más táncszakmai intézmények és szervezetek tudományos konferenciáin és rendezvényein:

- **Mozdulatművészet – Orkesztika 100+.** Kiállítás a Ferencvárosi Pincegalériában. Megnyílt 2016. március 9-én, látogatható volt április 13-ig, rendezője Fenyves Márk, a munkabizottság állandó meghívottja.
- **Táncutató Doktoranduszok I. Országos Konferenciája.** Az MTA-DE Néprajzi Kutatócsoport és a Magyar Etnokoreológiai Társaság rendezvénye 2016. április 22-én a Debreceni Egyetem BTK Néprajz Tanszékén. A program moderátora Kavecsánszki Máté, házigazdája Varga Sándor.
- **Shakespeare és a Tánc-Mű/Film/Zene.** A Magyar Táncművészeti Főiskola Elméleti Tanszékének műhelykonferenciája 2016. április 23-án, William Shakespeare halálának 400. évfordulója alkalmából. A munkabizottság tagjai közül előadott: Nagy Péter Miklós, állandó meghívottjai közül előadott: Bólya Anna Mária, Major Rita, Szakály György.
- **Néptánc a médiában.** A Magyar Etnokoreológiai Társaság konferenciája a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban, Szentendrén, 2016. június 10–11-én. A munkabizottság tagjai közül szekcióvezető volt: Kavecsánszki Máté, Varga Sándor, előadott: Felföldi László, Lázár Katalin, Sándor Ildikó.

2. 2016-ban megjelent a 2015. évi Tánc és társadalom konferencia előadásait tartalmazó kötet, amelynek a munkabizottság is egyik szervezője volt: Tánc és társadalom. V. Táncstudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán 2015. november 13–14. Szerkesztette: Bolvári-Takács Gábor, Németh András, Perger Gábor. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2016. ISBN 978-615-80297-5-9. Táncművészet és tudomány sorozat, IX.

3. A munkabizottság tevékenységével kapcsolatban **hírek** jelentek meg a Táncművészet folyóirat (ISSN 0134-1421) 2016. évi 1., 2. és 3. számaiban. A munkabizottság **2015. évi beszámolója** megjelent a Táncstudományi Közlemények folyóirat (ISSN 2060-7148) 2016/1. számában.

IV. A munkabizottság tagjaihoz és állandó meghívottjaihoz kapcsolódó személyi hírek

Felföldi László 2016. február 10-én sikeresen habilitált a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

beszámoló

Ratkó Lujza 2016. április 29-én vette át a Magyar Táncművészek Szövetsége elnöksége által odaítélt „A tánctudományért” díjat.

Bolvári-Takács Gábort 2016. szeptember 14-én a Magyar Táncművészeti Főiskola Szenátusa megválasztotta a főiskola Tudományos Tanácsa elnökének.

Simon Krisztián 2016. február 8-án védte meg a Hagyomány – örökség – szellemi kulturális örökség. Települési ünnepek és újraalkotott szokások vizsgálata a 21. századi bihari térségben című PhD-értekezését a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

Bólya Anna Mária 2016. február 25-én védte meg Tánc a macedón szakrális hagyományban című PhD-értekezését a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

Fenyves Márk 2016. augusztus 20. alkalmából „a magyar mozdulatművészet régi hagyományainak továbbélése iránt elkötelezett és odaadó művészi munkája elismeréseként” Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

Budapest, 2016. december 31.

Andrásfalvy Bertalan DSc elnök
Felföldi László PhD, alelnök
Bolvári-Takács Gábor PhD, titkár

beszámoló

Kukár Barnabás Manó

Néptáncfilmek digitalizálása az MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívumában

A filmgyűjtemény létrejötte és jellege

A gyűjtemény legkorábbi anyaga magángyűjtőktől, a II. világháborút megelőző évtizedből származik. 1945 után a néptánc-hagyomány mozgóképes rögzítése az állami támogatás eredményeként fellendült; a szisztematikus, tudományosan megalapozott kutatást 1954 és 1965 között a Népművészeti (Népművelési) Intézetben kezdték meg. Kodály Zoltán közreműködésének köszönhetően a néptánc-kutatás 1965-ben intézményt váltott, az egyre gyarapodó filmgyűjtemény az MTA keretébe, a Népzene-kutató Csoport-hoz került. Az 1960-as évek végétől a kutatás számára megnyílt a lehetőség a határon túli magyarság néptánc-kultúrájának filmes rögzítésére is, melynek eredményeként átfogó gyűjtéseket szerveztek Erdély, Felvidék és Szlavónia magyarok lakta falvaiban.¹

A filmgyűjtemény széles keresztmetszetet nyújt a 20. századi magyar népi kultúra táncműfajairól, típusairól és azok regionális tagolódásáról. A több mint másfélezer helységben, táncfolyamatok tízezreiről készített mozgóképi és hangfelvételeket tartalmazó filmgyűjtemény különleges értékét a viszonylag kis területen, nagy intenzitással végzett terepmunkának és a gyűjtött anyag hitelességének köszönheti. Sem európai, sem szélesebb nemzetközi összehasonlításban nem található olyan néptánc-archívum, amely egy szűkebb területről (Kárpát-medence) jelentős mennyiségű, a hagyományos keretek között elsajátított tánc-kultúráról készített filmmennyiséggel tenné lehetővé az elemzést, az értelmezést és a történeti összehasonlítást, összességében szolgálná a kutatást és a közművelődést.²

A Filmtárban 1464 gyűjtési egységet tartunk nyilván. A 400 000 m állomány megközelítőleg 700 óra mozgóképet tartalmaz. A filmek döntő többsége fekete-fehér (igen kis mértékben színes) 16 mm-es film. A táncokat két filmformátum őrzi: a) negatív-pozitív filmpár; b) fordítós (egypéldányos pozitív) film.

A filmekhez kapcsolódó filmhangok formátumai: a) mágneses szélcsík, a hangos fordítós filmekben található; b) a filmfelvétellel egyidejű magnófelvétellel utólag, laboratóriumban készített 16mm-es perforált mágneses film, amely a tánc és zene szinkronizált lejátszásához szükséges; c) fényhang szélcsík formájában pozitív filmen vagy hangnegatívon. Valamennyi film és perforált filmhang hordozó anyaga cellulóz-acetát.

Digitalizálás

A 2012-2013-ban beszerzett professzionális filmszkenner berendezés és az azóta kiépített infrastruktúra használatba vételével 2015-ben indulhatott be a filmgyűjtemény digitalizálása. Egy éves

¹ Fügedi, 2014.

² Felföldi et al, 2014. 196–199.